

подорожував, другий – на власне ім'я, виданий 1935 р. Є. Коновалець також підтримував особисті контакти з литовським дипломатом Ю. Лазорайтісом та депутатом литовського сейму Е. Скіпою. Зокрема Ю. Лазорайтіс був одним з тих небагатьох, що прийшли у 1938 р. у Роттердамі на похорон Є. Коновальця. Також на похороні був присутній консул Литви у Роттердамі, а у самій Литві ряд газет вмістили офіційні некрологи з нагоди загибелі Є. Коновальця.

Ключові слова: Є. Коновалець, ОУН, литовсько-українська співпраця, Юозас Пуріцкіс, Ю. Лазорайтіс.

Богдан СЕМЕНІЙ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Легендарний «творець» генерал Сільвестрас Жукаускас і «залізний генерал» Валерій Залужний: порівняльний підхід до біографій

С. Жукаускас – один із головних рятівників Литовської республіки, творець її армії, якому вдалося протистояти зовнішній агресії більшовицької Росії та Польщі. Генерал В. Залужний Головнокомандуючий ЗСУ, яким під його керівництвом вдалося зірвати віроломний план знищення держави України путінської Росії. Жукаускас – офіцер Російської імперської армії, який витворив армію незалежної Литви, яка протистояла зовнішнім викликам. Залужний – вихованець офіцерів радянської воєнної школи, але став творцем нової української модернізованої армії незалежної Української держави. Єднає двох генералів – прагматичний патріотизм, активна громадянська позиція, стратегічність мислення, вміння ухвалювати складні, навіть непопулярні рішення, керуючись реаліями, а не емоціями, ставлячи ефективність на перше місце. Обоє генералів шанують як героїв, але обидва переживали і критику – Жукаускас, наприклад, за надто «проросійське» минуле; Залужний – за певні політичні рішення, які незавжди узгоджувалися з політичним керівництвом держави. Отже, генералів розділяють покоління й епохи, але єднає безкомпромісність у відстоюванні суверенітету Батьківщини та здатність організувати армію у критичні часи для державності. Перший, «творець литовської армії» – символ формування національної литовської армії, другий, «залізний генерал» – втілення нової української військової стратегії в умовах сучасної гібридної війни. У їхніх біографіях є спільні трансформації: від імперських армій (російської та радянської) до національних збройних сил.

Ключові слова: Сільвестрас Жукаускас, Валерій Залужний, національна армія, агресія, державність.

Лілія ЦИГАНЕНКО

Незалежна дослідниця

Між Балтійським морем і Чорним: операція «Північ» і транснаціональні репресії в СРСР (1951)

Операція «Північ», проведена 1-2 квітня 1951 року, стала однією з наймасштабніших цілеспрямованих депортацій за релігійною ознакою в історії СРСР. За рішенням МДБ було заарештовано і насильно виселено у віддалені райони Сибіру тисячі послідовників релігійної організації свідків Єгови. Незважаючи на загальносоюзний масштаб операції, її географія особливо

яскраво висвічує специфіку регіонів: південь України (включно з Південною Бессарабією), Молдова і балтійські республіки – насамперед Литва – стали основними осередками переслідування. Мета доповіді – простежити транснаціональний характер репресій, спираючись на архівні матеріали архівів Вільнюса та українських регіональних архівів. Порівняльний аналіз дає змогу виявити відмінності в адміністративних підходах до операції, у риторичі звинувачень і в подальшому закріпленні пам'яті про депортацію на локальному рівні. Особливу увагу приділено перетинанню політичної та релігійної ідентичності, а також тому, як регіональні спільноти сприймали та фіксували вигнання своїх сусідів. Доповідь пропонує поглянути на операцію «Північ» не як на суто ідеологічну акцію, а як на інструмент уніфікації культурного та релігійного простору пізньосталінського СРСР. Через призму історії свідків Єгови в Литві та на півдні України розкриваються механізми репресій, типології лояльності та опору, а також форми культурного виживання в умовах вигнання.

Ключові слова: *репресії, свідки Єгови, пізній сталінізм, Литва, Південь України, Молдова.*

Іван ПЕРЕПЕЛКІН

Ягеллонський університет, м. Краків, Польща

Стратегія президента Литви щодо України на 2022–2024 роки

Метою статті є аналіз та оцінка риторики та стратегії, яку президент Литви вжив щодо України у 2022–2024 роках після російського вторгнення в Україну. Згідно з висунутою гіпотезою, російська загроза призводить до активізації співпраці Литви на міжнародній арені та зміни стратегічних пріоритетів, особливо в контексті України. Прийнята методологія базується на тематичному дослідженні та теорії адаптації, що дозволяє провести детальний аналіз зовнішньої політики литовської держави. Результати дослідження показують, що активна політика президента Литви на користь України розглядається як елемент підвищення литовської безпеки та зміцнення міжнародної ролі цієї держави.

Ключові слова: *президент Литви, Україна, Європейський Союз (ЄС), Організація Північноатлантичного договору (НАТО), безпека, теорія адаптації.*

Олена КУЖЕЛЬНА

Національна спілка краєзнавців України

Вільно в житті Івана Яковича та Дмитра Івановича Дорошенків

Значна частина життя представників відомого українського роду Дорошенків – Івана Яковича (1848–1914) та Дмитра Івановича (1882–1951) – тісно пов'язана з містом Вільно. Тут, у Вільно, Іван Дорошенко більш ніж чверть століття пропрацював ветеринарним лікарем. У Вільно 1882 року народився його син Дмитро. Дитинство і юність Дмитра Івановича пройшли у цьому місті, тут він закінчив Віленську гімназію. Під час літніх вакацій він гостював в Україні, у помісті свого дядька на хуторі Дорошенковом, що на Чернігівщині. Туди його манили не лише місцеві красиви, а й велике зібрання книг з